

Sedan jag här ofvan i största möjliga sammandrag sökt antyda de fel, som förefinnas i vår nu gällande Skiftes-stadga, hvilka jag anser böra rättas, så väl för att få författningen i öfverensstämmelse med nutidens fordringar på ett rätt ordnadt jordbruk, som för att få undanröjda befintliga missförhållanden, får jag härmed vördsam-
samt yrka,

att Riksdagen för sin del måtte besluta de ändringar jag föreslagit uti 3, 28, 34, 41, 49, 53, 54, 56, 58, 64, 69, 78, 85, 86, 87, 89, 133 och 134 §§ af Kongl. Maj:ts förnyade nådiga Skiftes-stadga af den 9 November 1866; eller ock, der ej dessa till alla delar af Lag-Utskottet, till hvilket jag anhåller att motionen måtte remitteras, skulle gillas, vidtaga de förändringar i samma syfte, Utskottet kan finna skäligt föreslå.

Stockholm den 27 Januari 1868.

R. T. Busck.

N:o 248.

Af Herr R. T. Busck: Om ändring i Kongl. Förordningen, angående grunderna och villkoren för hemmansklyfning och jordafsöndring, af den 6 Augusti 1864.

Bland de författningar, som på jordbruket hafva ett viktigt inflytande, är den rörande hemmansklyfning och jordafsöndring af stor betydelse. Att denna fråga äfven blifvit med intresse omfattad, visar sig deraf, att från och med år 1827 till och med den 6 Augusti 1864, hvilken dag nu gällande författning i ämnet är utfärdad, sju stycken olika författningar i ämnet utkommit. Dessa författningar hafva allt mer och mer närmat sig målet att bereda den mindre bemedlade möjlighet att förvärfva sig eganderätten till en mindre jordvidd och besitta densamma med samma säkerhet, som den besutne hemmansåboen har på sitt hemman.

Enligt 1864 års författning får jordafsöndring vara huru liten och af hvilket egoslag som helst, men får ej, med undantag af det fall 8 § innehåller, öfverstiga

Bih. till Riksd. Prot. 1868. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 12 Häft. 5

$\frac{1}{10}$ af den hemmansdels område, från hvilken afsöndringen skett. Är afsöndringen större än $\frac{1}{10}$ af området, skall öferskottet återgå till stamhemmanet, såvida ej afsöndringsinnehafvaren yrkar att få lägenheten i sin helhet satt i mantal, hvilket medgifves, så vida densamma kan anses besuten. Denna fördel tillfaller honom dock enligt 19 § endast i det fall, att klander af vederbörande väckes öfver afsöndringens storlek, enär författningen icke innehåller någon bestämd föreskrift om sättet, huru man skall få laglig besittningsrätt på sin jord, när öfver afsöndringens storlek *icke* klander sker.

En hemmansegare försäljer af sitt hemman en lägenhet, hvilken öfverstiger $\frac{1}{10}$ af hemmansdelens område. I förlitande på att erhålla laglig besittningsrätt härå, har köparen enligt 19 § 3 mom. besörjt, att landtmätare och gode män på grund af gradering uppgjort förslag till hemmantal på lägenheten i förhållande till den jord, hvarifrån samma är afsöndrad, och insänt detta förslag till Konungens Befallningshafvande för att godkännas, men dervid möter den omständighet att utredning saknas, huruvida den nya hemmansdelen är besuten. Frågan om besutenheten skall enligt 6 § afgöras af Häreadsrätten, men denna domstol kan ej upptaga frågan utan föregången instämning. För att få laglig besittningsrätt på sin inköpta jord, måste köparen således mot sin vilja instämma säljaren till Häreadsrätten, ehuru de ej hafva någon den ringaste tvist med hvarandra. Detta måste vara en brist i lagstiftningen, ty det är ej nog med föreskrift huru en fråga skall behandlas när tvist uppstår, utan lika nödvändigt är, att genom tydlig lagstiftning förekomma tvister, och aldrig nödvändigast att ej, genom otydliga lagbestämmelser, tvinga personer till tvist. Jag anser därför ett tillägg till förenämnda författning vara erforderligt. Det lättaste och med minsta kostnader och omgångar förenade sättet att få besutenhetsfråga afgjord, när ingen tvist förefinnes, är, efter mitt förmenande, att, på samma gång landtmätare och gode män upprätta förslag till hemmantal å en afsöndrad lägenhet, ega de att afgifva yttrande om besutenheten, hvilket för dem icke torde möta svårighet, sedan de, efter verkställd gradering och uträkning, måste anses hafva noga kännedom om den nya hemmansdelens så väl värde som afkastning; då först efter afgifven besvärshänvisning, om klander öfver landtmätarens utlåtande yppas, bör frågan underställas Häreadsrättens pröfning. Kostnaden härför blifver obetydlig, så snart det sker i sammanhang med mantalsuträkningen, emot om frågan skall behandlas af Häreadsrätten, och få tordé väl de fall blifva, der besvär öfver landtmätarens och gode mäns beslut i besutenhetsfrågor komma att ega rum, enär sådan förrättning aldrig ifrågakommer under andra förhållanden än då delegare ej tvista, utan äro ense.

På grund häraf får jag värdsamt hemställa om den ändring i Kongl. Maj:ts nådiga Förordning, angående grunderna och villkoren för hemmansklyfning och jordafsöndring af den 6 Augusti 1864,

att uti 6 § ordet Frågor, ändras till Tvister, samt att till 19 § 3 mom. lägges följande: I sammanhang härmed ega äfven landtmätare och go-

de män, om sådant yrkas, och tvist ej förefinnes, att afgifva utlåtande huruvida den nya hemmansdelen anses besuten enligt 2 §, och gäller härvid rörande kallelse och utgifvande af handlingar, hvad som för laga skifte är föreskrifvet. Klandras ej dylikt utlåtande genom instämning till Häradsrätten inom 60 dagar, ege sedan talan derå ej rum.

Om remiss af denna min motion till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 27 Januari 1868.

R. T. Busck.

N:o 249.

Af Herr Anders Gudmundsson: Derom, att, vid penningeförsträckningar från såväl Riksbanken som sedelutgifvande privatbanker, högsta tillåtna ränta ej må öfverstiga 6 för 100.

Det gifves två krafter i världen, som, sammansmultne till harmonisk samverkan, kunna åstadkomma oberäkneliga resultat, men splittrade eller, der den ena söker beherrska och i slafviskt ledband föra den andra, störa och förminska hvarandras verksamhetsförmåga. Dessa båda magter heta penningar och arbete. Den ena behöfver den andras bistånd. Kapitalet utan verksamhetssfer genom arbetet är en skatt, som äter sig sjelf, och arbetet utan kapital liknar en sinnrik machin, hvilken man i saknad af näringsförmåga ej kan sätta i gång. De äro icke hvarandra subordinerande magter, utan likställda kunna de först utveckla all sin inneboende förmåga. Om det ligger sanning uti detta påstående, har man att tillse, huru i vårt samhälle lagstiftningen ordnat dessa faktorerens ömsesidiga ställning. Vårt land är ett fattigt land och till följd deraf har kapitalet städse beherrskat arbetet. Häruti spåras anledningen till många oegentligheter; men just derföre att vårt land saknar kapitaltillgångar, ville lagstiftningen åt penningen ej skänka en